

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

(2014)

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή "Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση"

Η χρήση των εργαλείων του διαδικτύου στην ανάπτυξη πολυγλωσσικής επικοινωνιακής δεξιότητας: πειραματική εφαρμογή στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου.

Ευτυχία Δαμάσκου

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δαμάσκου Ε. (2022). Η χρήση των εργαλείων του διαδικτύου στην ανάπτυξη πολυγλωσσικής επικοινωνιακής δεξιότητας: πειραματική εφαρμογή στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 333-341. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/3943>

Η χρήση των εργαλείων του διαδικτύου στην ανάπτυξη πολυγλωσσικής επικοινωνιακής δεξιότητας: πειραματική εφαρμογή στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου.

Ευτυχία Δαμάσκου

e_damaskou@yahoo.gr

Εκπαιδευτικός ΠΕ05, Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Θεσσαλίας

Περίληψη

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει μια εμπειρική έρευνα πάνω στα οφέλη και τις δυνατότητες χρήσης ελεύθερων πολυγλωσσικών εργαλείων του διαδικτύου, εστιάζοντας κυρίως στη χρησιμότητα και την αποτελεσματικότητά τους, μέσα σ' ένα πλαίσιο ανάπτυξης πολυγλωσσικής επικοινωνιακής δεξιότητας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε σύνολο 117 μαθητών δημοτικού, οι οποίοι δούλεψαν πάνω σε γλωσσικό υλικό συγκεκριμένου θέματος, στα πλαίσια μιας διδακτικής ενότητας έξι δραστηριοτήτων ακολουθώντας μια διαγλωσσική προσέγγιση τεσσάρων γλωσσών. Το γλωσσικό περιεχόμενο των δραστηριοτήτων είχε αντληθεί εξ' ολοκλήρου από το διαδίκτυο. Το βασικότερο συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι οι δυνατότητες του διαδικτύου προσφέρουν άμεσα και δωρεάν μια σημαντική γκάμα εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή και προσέγγιση της πολυγλωσσίας στην τάξη, αρκεί ο εκπαιδευτικός να σέβεται τα όρια των δυνατοτήτων που μπορούν τα συγκεκριμένα εργαλεία να του προσφέρουν.

Λέξεις κλειδιά: πολυγλωσσική ικανότητα, online γλωσσικά εργαλεία, διαγλωσσική προσέγγιση, πολύγλωσσο υλικό

Εισαγωγή

Σύμφωνα με έρευνες πάνω στις απόψεις των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση, αρκετοί είναι οι εκπαιδευτικοί που πιστεύουν ότι η χρήση των ΤΠΕ βοηθά στη μαθησιακή διαδικασία (Γιαβρίμης κ.ά., 2010; Τζιμογιάννης κ.ά., 2004). Συγκεκριμένα, οι Ryder και Graves (1997) υποστηρίζουν ότι το διαδίκτυο είναι ένα δυναμικό μέσο το οποίο παρέχει στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές άμεση πρόσβαση σε εργαλεία και μαθησιακούς πόρους. Στον τομέα της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών, η εκπαιδευτική χρήση των ΤΠΕ αποτελεί μια από τις καθημερινές πρακτικές των εκπαιδευτικών.

Αρκετές είναι οι έρευνες που μελετούν τη χρήση των αυτόματων μεταφραστών στο μάθημα των ξένων γλωσσών ως βοήθημα στη διαδικασία εκμάθησης (Somers, 2006; McCarthy, 2004; Niño, 2004; Shei, 2001). Υπάρχουν, επίσης, ενδιαφέρουσες προσεγγίσεις που χρησιμοποιούν τα εν λόγω μεταφραστικά εργαλεία για να αναδειχτούν οι διαφορές ανάμεσα στις γλώσσες αλλά και να εκτιμήσουν οι μαθητές καλύτερα θέματα που αφορούν τη γραμματική (McCarthy, 2004; Niño, 2004), αλλά και για την πρόσβαση στο νόημα ενός κειμένου σε μια άγνωστη γλώσσα (Niño, 2009) αλλά και για μετάφραση τυποποιημένων κειμένων (π.χ. οδηγίες χρήσεως, μετεωρολογικά δελτία) ή με απλή συντακτική δομή. Τα βασικότερα πλεονεκτήματα από τη χρήση τους είναι η διαθεσιμότητα, η αμεσότητα και το μεγάλο εύρος γλωσσών.

Οι βασικότερες, ωστόσο, αδυναμίες των συγκεκριμένων εργαλείων είναι το ότι διατηρούν τη συντακτική δομή της αρχικής γλώσσας, παρουσιάζουν γραμματικά και ορθογραφικά λάθη, ενώ επίσης δεν μπορούν να λάβουν υπόψη την πραγματολογική διάσταση της γλώσσας και τον πολιτισμό που φέρει (Niño, 2009). Τέλος, όσον αφορά στη

χρήση λογισμικών φωνητική σύνθεσης στο μάθημα των ξένων γλωσσών η σχετική βιβλιογραφία είναι αρκετά περιορισμένη και αφορά κυρίως τη βελτίωση της προφοράς (Picardo, 2009) και τη βελτίωση αναγνωστικών δεξιοτήτων (Meihami κ.ά., 2014).

Στο θέμα της πολυγλωσσίας ειδικότερα, η χρήση των ΤΠΕ για την ανάπτυξη της πολυγλωσσικής δεξιότητας αφορά τη χρήση εργαλείων που θα συμβάλουν στο να είναι οι μαθητές σε θέση να επιστρατεύσουν ένα «πολυγλωσσικό ρεπερτόριο» και να διαχειριστούν εναλλακτικά διαφορετικές γλώσσες (Πρόσκολλη, 2007), προκειμένου να επικοινωνήσουν με άτομα που δεν μοιράζονται την ίδια μητρική γλώσσα (Council of Europe, 2001). Όσον αφορά την ανάπτυξη πολυγλωσσικής επικοινωνιακής ικανότητας, το διαδικτυο προσφέρει ένα σημαντικό εύρος πηγών γλωσσικού υλικού, όπως τα online πολύγλωσσα λεξικά, τους αυτόματους μεταφραστές, τα λογισμικά σύνθεσης φωνής, αλλά επίσης και μηχανές αναζήτησης μέσω των οποίων μπορούμε να επιβεβαιώσουμε γλωσσικές δομές (συντακτικές ή γραμματικές) στις ξένες γλώσσες της επιλογής μας, ή και να εντοπίσουμε επιπλέον απαραίτητο οπτικοακουστικό υλικό.

Η έρευνα

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει μια εμπειρική έρευνα πάνω στη δημιουργία διδακτικού υλικού για την ανάπτυξη της πολυγλωσσικής επικοινωνιακής δεξιότητας, μέσα από την αποκλειστική χρήση ελεύθερων γλωσσικών εργαλείων στο διαδικτυο. Παίρνοντας σα δεδομένο ότι είναι αδύνατο ο εκπαιδευτικός να μιλάει πολλές γλώσσες ή να ανατρέχει σε δεκάδες σχολικά εγχειρίδια και λεξικά προκειμένου να εισάγει την πολυγλωσσία στο μάθημά του, οι στόχοι της έρευνάς μας ήταν να επιβεβαιώσουμε αν η πολυγλωσσική επικοινωνιακή δεξιότητα μπορεί να αναπτυχθεί αντλώντας το απαραίτητο γλωσσικό υλικό αποκλειστικά από το διαδικτυο, και συγκεκριμένα από αυτόματους μεταφραστές, μηχανές αναζήτησης και λογισμικά σύνθεσης φωνής.

Μεθοδολογία

Το δείγμα της έρευνάς μας αποτελείται από 117 μαθητές της Ε' και Στ' τάξης σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Έβρου. Το πείραμά μας βασίστηκε σε μια διδακτική ενότητα δυο διδακτικών ωρών και συγκεκριμένα μια σειρά έξι δραστηριοτήτων, οι οποίες δημιουργήθηκαν και εφαρμόστηκαν από εμάς προσωπικά. Το θέμα της ενότητας ήταν «Προσκαλώ ένα φίλο μου από άλλη χώρα να έρθει στο σπίτι μου». Η δομή της ενότητας ήταν αυτή που ακολουθείται κατά τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού στα πλαίσια της προσέγγισης «Αφύπνιση στις γλώσσες», η οποία διακρίνεται σε τρεις φάσεις (Candelier, 2003): την ενσωμάτωση στο μάθημα, τη διερεύνηση και, τέλος, τη σύνθεση.

Οι δραστηριότητες ζητούσαν από τους μαθητές να εργαστούν ταυτόχρονα σε τέσσερις άγνωστες ξένες γλώσσες: Ουγγρικά, Σουηδικά, Ολλανδικά και Πορτογαλικά.

Η επιλογή του θέματος της διδακτικής μας ενότητας βασίστηκε στα εξής κριτήρια: η ομοιότητα των λέξεων σε επίπεδο λεξιλογίου με γνωστές γλώσσες, και η συμβατότητα των επιδιωκόμενων επικοινωνιακών δεξιοτήτων με αυτές που έχουν ήδη αναπτυχθεί σε άλλες διδασκόμενες γλώσσες. Η εργασία των μαθητών βασίστηκε σε μια διαγλωσσική προσέγγιση των γλωσσών αυτών, μέσα από το ίδιο γλωσσικό περιεχόμενο (λεξιλόγιο, γραμματική και σύνταξη), και στις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες. Φροντίσαμε επίσης ώστε να υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων (αντιστοιχησης, πολλαπλής επιλογής, καταγιγισμός ιδεών, ελεύθερη έκφραση), ενώ μεγάλη προσοχή δώσαμε στο να εμπλέξουμε γνωστικές και γλωσσικές δεξιότητες όπως η μεταγλωσσική επίγνωση, η μεταφορά γνώσης και η διαγλωσσική επίδραση. Αναφορικά με τη δημιουργία των δραστηριοτήτων, ακολουθήσαμε την παρακάτω διαδικασία: α) στοχοθεσία διδακτικής ενότητας, β) επιλογή γλωσσών, γ)

καθορισμός των τεχνικών και παιδαγωγικών χαρακτηριστικών των δραστηριοτήτων, δ) επιλογή των online εργαλείων, ε) καθορισμός, ανίχνευση του γλωσσικού υλικού και διασταύρωση της εγκυρότητάς του, και στ) καθορισμός της τελικής μορφής των δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τον καθορισμό, την ανίχνευση και την επαλήθευση του γλωσσικού υλικού, ακολουθήσαμε την εξής μέθοδο: α) καθορισμός του γλωσσικού υλικού σύμφωνα με τους μαθησιακούς στόχους, β) εντοπισμός και καταγραφή του γλωσσικού υλικού στις επιλεγμένες γλώσσες, και, τέλος, γ) διασταύρωση της εγκυρότητας και ορθότητας του γλωσσικού υλικού των online εργαλείων από φυσικούς ομιλητές της αντίστοιχης γλώσσας. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1) παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά της διδακτικής ενότητας.

Πίνακας 1: Παρουσίαση διδακτικής ενότητας

Περίοδος υλοποίησης	Μάιος- Ιούνιος 2013
Διάρκεια	3 διδακτικές ώρες
Τρόπος διδασκαλίας	μετωπική διδασκαλία (παρουσίαση- επεξήγηση δραστηριοτήτων), διαδραστική διδασκαλία (παρουσίαση απαντήσεων)
Τρόπος εργασίας των μαθητών	ατομικός στις δραστηριότητες 1,2,3, 6 ανά ζεύγη στις δραστηριότητες 4,5
Ρόλος εκπαιδευτικού	καθοδηγητής, διευκολυντής

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 2) παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά των προτεινόμενων δραστηριοτήτων.

Πίνακας 2: Παρουσίαση των δραστηριοτήτων

	Οδηγία	Στόχος
Δραστ. 1	Θα ακούσετε τέσσερις ομάδες λέξεων. Προσπαθήστε να βρείτε σε ποια γλώσσα ανήκουν: στα Πορτογαλικά, στα Ολλανδικά, στα Σουηδικά ή τα Ουγγρικά;	ακουστικής διάκρισης, αξιοποίηση του γλωσσικού ρεπερτορίου των μαθητών, ευαισθητοποίηση στην προφορά μιας άγνωστης γλώσσας
Δραστ. 2	Θα ακούσετε τις ίδιες ομάδες λέξεων. Προσπαθήστε να αντιστοιχίσετε αυτά που ακούτε με το πώς γράφονται, διαλέγοντας τη σωστή από τις παρακάτω ομάδες.	αντιστοιχίση φωνημάτων- γραφημάτων, εξοικείωση και ακουστική διάκριση των φωνημάτων που αντιστοιχούν στο ίδιο γράμμα (a, á, ä, ä, å, s, ş), συνειδητοποίηση γλωσσικών ομοιοτήτων και συγγένειας γλωσσών
Δραστ. 3	Διαγράψτε αυτό που δε σημαίνει το ίδιο πράγμα με τα υπόλοιπα.	αξιοποίηση γλωσσικού ρεπερτορίου, συνειδητοποίηση των σχέσεων ανάμεσα στις γλώσσες (σχέση συγγένειας, γλωσσικά δάνεια), εξοικείωση με τη μορφολογία των λέξεων σε συγγενείς γλώσσες
Δραστ. 4	Παρατηρήστε τα παρακάτω βέλη. Προς	αξιοποίηση των προηγούμενων

	τα πού πρέπει να στρίψουμε για να πάμε στο σχολείο, στο πάρκο, στο μουσείο, στο αστυνομικό τμήμα, στο νοσοκομείο.	λεξιλογικών δεξιοτήτων, ανάπτυξη στρατηγικών σύγκρισης και ανάλυσης, μεταφορά προηγούμενης γνώσης
Δραστ. 5	Παρατηρήστε τις παρακάτω προτάσεις: α) υπογραμμίστε τις λέξεις που γνωρίζετε ή σας θυμίζουν κάτι, β) Μαντέψτε σε ποια γλώσσα ανήκουν από τις εξής: Πορτογαλικά, Σουηδικά, Ολλανδικά, ή Ουγγρικά, γ) μαντέψτε τη σημασία τους, και δ) ομαδοποιήστε τις λέξεις που σημαίνουν το ίδιο πράγμα στον πίνακα που ακολουθεί.	εφαρμογή των προηγούμενων λεξιλογικών δεξιοτήτων, εξοικείωση με τη σύνταξη και μορφολογία άγνωστων ξένων γλωσσών συνειδητοποίηση της συνοχής μιας πρότασης σε μια ξένη γλώσσα, ανάπτυξη στρατηγικών σύνθεσης, μεταφορά προηγούμενων γνώσεων
Δραστ. 6	Ένας φίλος σας από την Πορτογαλία/ την Ολλανδία/ την Ουγγαρία/ τη Σουηδία θέλει να σας επισκεφτεί. Στείλτε του ένα mail στην αντίστοιχη γλώσσα, στο οποίο του εξηγείτε πώς να έρθει σπίτι σας. Συμπληρώστε το παρακάτω κείμενο βάζοντας τις φράσεις που σας δίνονται σύμφωνα με την εξής σειρά: « <u>Μένω στην οδό Βενιζέλου 30. Πάρε το λεωφορείο 40 και κατέβα στη στάση Βενιζέλου. Στρίψε δεξιά και συνέχισε ευθεία. Το σπίτι μου είναι δίπλα στο ταχυδρομείο</u> ». Στη συνέχεια, βάλτε τις λέξεις στην αντίστοιχη γλώσσα σβήνοντας τις ελληνικές, για να συμπληρώσετε το βοηθητικό χάρτη.	προσκαλώ ένα φίλο στο σπίτι μου, δίνω οδηγίες, χρήση προσφώνησης, μαθαίνω ονόματα στην αντίστοιχη χώρα, χρησιμοποιώ τοπικούς προσδιορισμούς, άνοιγμα και ενθάρρυνση στη χρήση της γλώσσας του άλλου για να επικοινωνήσουν οι μαθητές (και όχι για παράδειγμα μια Τρίτη όπως τα Αγγλικά)

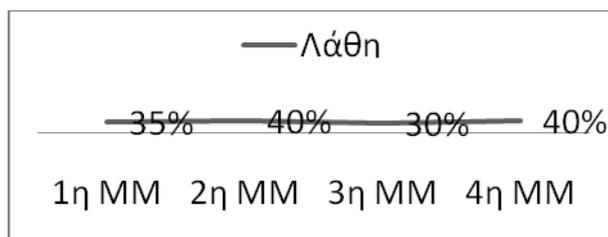
Τα εργαλεία για τη συλλογή των δεδομένων ήταν τα φύλλα εργασίας των μαθητών, καθώς και ένα ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε στους μαθητές με στόχο την καταγραφή των εντοπώσεων τους για το μάθημα και τις δεξιότητες που ανέπτυξαν, αλλά και των αντιλήψεων τους για τις άγνωστες γλώσσες. Τα ηλεκτρονικά εργαλεία που χρησιμοποιήσαμε για την ανίχνευση, τον έλεγχο και την επιβεβαίωση της γραμματικής, της ορθογραφίας και της προφοράς του γλωσσικού υλικού στις τέσσερις υπό μελέτη γλώσσες, ήταν: η μηχανή αναζήτησης www.google.com η οποία χρησιμοποιήθηκε για τον εντοπισμό των απαραίτητων εικόνων που θα συνόδευαν τις δραστηριότητες, οι αυτόματοι μεταφραστές

<http://translate.reference.com/>, http://www.worldlingo.com/en/products_services/worldlingo_translator.html και <http://translate.google.com/>, <http://www.freetranslation.com/> και, τέλος, η ιστοσελίδα <http://www.voki.com> που διαθέτει δωρεάν λογισμικό σύνθεσης φωνής για πολλές γλώσσες.

Η ορθότητα των αποτελεσμάτων των μεταφραστικών μηχανών επαληθεύτηκε από φυσικούς ομιλητές της αντίστοιχης γλώσσας.

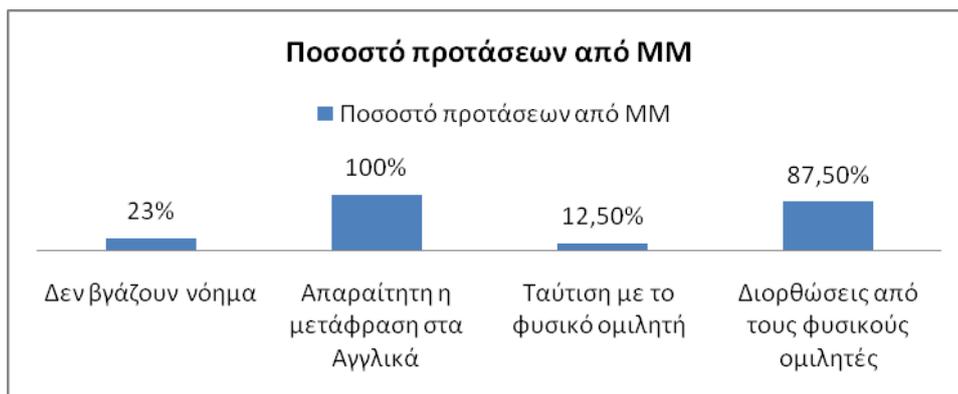
Αποτελέσματα

Στο Σχήμα 1 παρουσιάζονται τα λάθη των μεταφραστικών μηχανών που χρησιμοποιήθηκαν για τη μετάφραση των λέξεων στις 4 πρώτες δραστηριότητες.

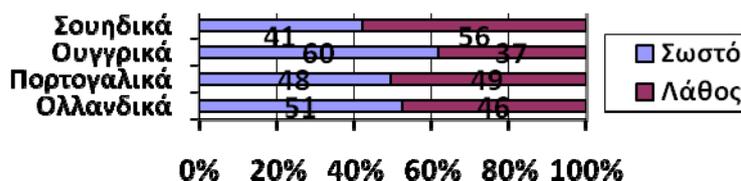
Σχήμα 1: κατανομή λαθών στη μετάφραση λέξεων από τις μεταφραστικές μηχανές

Στο Σχήμα 2 παρουσιάζονται συνολικά τα ποσοστά λαθών στις προτάσεις που μεταφράστηκαν από τις μεταφραστικές μηχανές για τη δραστηριότητα 5.

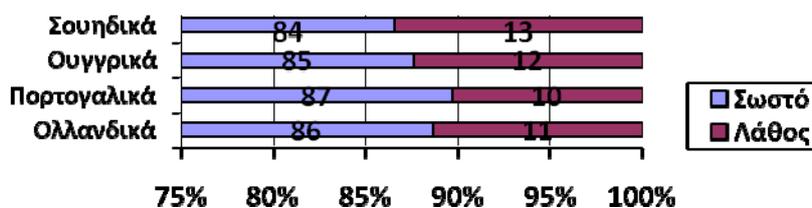

Σχήμα 2: Ποσοστά λαθών στη μετάφραση προτάσεων από τις μεταφραστικές μηχανές

Η αποδελτίωση του υλικού που συλλέξαμε από τα φύλλα εργασίας των μαθητών, μας οδήγησε στην καταγραφή των αποτελεσμάτων για την πρώτη και τη δεύτερη δραστηριότητα, όπως αυτά παρουσιάζονται στα Σχήματα 3 και 4 αντίστοιχα. Στις πρώτες, λοιπόν, δύο δραστηριότητες, δε λάβαμε δεδομένα από 14 μαθητές λόγω απουσίας τους και όχι για κάποιο λόγο που να σχετίζεται με το γλωσσικό υλικό (π.χ. χαμηλή ή κακή ποιότητα των ηχογραφήσεων).

Σχήμα 3. Κατανομή απαντήσεων στην 1^η δραστηριότητα

Σχήμα 4. Κατανομή απαντήσεων στη 2^η δραστηριότητα

Ο πίνακας 3 παρουσιάζει αναλυτικά την κατανομή των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων ανά γλώσσα, από την 1^η μέχρι και την 5^η δραστηριότητα.

Πίνακας 3: Κατανομή απαντήσεων από την 1^η μέχρι την 5^η δραστηριότητα

	Σωστές απαντήσεις	Λάθος απαντήσεις	Καμία απάντηση
1^η Δραστ.	NL= 54 PT= 51 HU= 63 SE= 44	NL= 54 PT= 51 HU= 63 SE= 44	14
2^η Δραστ.	NL= 90 PT= 91 HU= 89 SE= 88	NL= 14 PT= 13 HU= 15 SE= 16	13
3^η Δραστ.	1 ^η :104 2 ^η :102 3 ^η : 89 4 ^η :91	1 ^η :5 2 ^η :7 3 ^η :20 4 ^η :18	8
4^η Δραστ.	112	καμία	5
5^η Δραστ.	79	καμία	38 μη ολοκληρωμ.

Ο πίνακας 4 παρουσιάζει την κατανομή των λαθών ανά γλώσσα στις απαντήσεις που λάβαμε για την 6^η δραστηριότητα.

Πίνακας 4: Κατανομή λαθών ανά γλώσσα στην 6^η δραστηριότητα

	Ολόσωστες απαντήσεις	μερικά λάθη	λάθος σειρά	πολλά λάθη	μη ολοκληρ. απαντήσεις	καμία απάντηση
SE	11		5	1	3	13
NL	18	3	6	1	6	
HU	18		4	1	2	
PT	13		2	2		

Όσον αφορά το δεύτερο εργαλείο συλλογής δεδομένων, δηλαδή το ερωτηματολόγιο, η αποδελτίωση των απαντήσεων μας οδήγησε στα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5: Αποτελέσματα ερωτηματολογίου

Βρήκα το μάθημα	ενδιαφέρον (63), κουραστικό (6), πρωτότυπο (34), διασκεδαστικό (36), μονότονο (3), περίπλοκο (11), αδιάφορο (2), ευχάριστο (40), βαρετό (8)	Σ	Λ
Πριν	Δεν είχα ενδιαφέρον να δουλέψω σε μια άγνωστη ξένη γλώσσα	16	78
Κατά τη	Χρησιμοποίησα πράγματα που ήδη γνώριζα	72	22

διάρκεια του μαθήματος	Μπόρεσα εύκολα να περάσω από τη μια γλώσσα στην άλλη	70	24
	Αντιλήφθηκα ότι οι γλώσσες έχουν διαφορές και ομοιότητες	83	11
	Έμαθα να παρατηρώ, να αναλύω, να εξηγώ διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις γλώσσες	85	9
Μετά το μάθημα	Δε σκέφτομαι αρνητικά για τις γλώσσες που δεν μου είναι γνωστές	73	21
	Μπόρεσα να μάθω λέξεις σε άλλες ξένες γλώσσες	80	14
	Ανακάλυψα ότι πολλές γλώσσες μοιάζουν μεταξύ τους	87	7

Ανάλυση

Μέσα από μια συγκριτική θεώρηση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων, παρατηρούμε ότι υπάρχει μια αυξητική τάση στις σωστές επιδόσεις των μαθητών. Αν εξαιρέσουμε την πρώτη δραστηριότητα, η οποία είναι μια πρώτη ακουστική επαφή των μαθητών με τις τέσσερις υπό μελέτη γλώσσες, ήδη από τη δεύτερη δραστηριότητα η επίδοση βελτιώνεται αισθητά, ειδικά στο συνδυασμό του προφορικού με το γραπτό λόγο. Η βελτίωση της επίδοσης αφορά τόσο την κάθε γλώσσα χωριστά όσο και το σύνολο της δραστηριότητας. Ειδικότερα, οι σωστές απαντήσεις στην τελευταία δραστηριότητα από την απόλυτη πλειοψηφία των μαθητών για την κάθε μία από τις γλώσσες που μελετήθηκαν, σημαίνει πως οι προηγούμενες δραστηριότητες που στόχευαν στην εξοικείωση με τις γλώσσες αυτές, μέσα από τη μορφολογική και λεξιλογική τους προσέγγιση, ήταν κατανοητές και αποτελεσματικές.

Επίσης, σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια, η πλειοψηφία των μαθητών βρήκε το μάθημα ενδιαφέρον, ευχάριστο, διασκεδαστικό και πρωτότυπο. Παρατηρούμε επίσης ότι ελάχιστοι βρήκαν το μάθημα κουραστικό, βαρετό και περίπλοκο, και μάλιστα είναι εντυπωσιακή η ποσοτική διαφορά που χωρίζει τις θετικές από τις αρνητικές εντυπώσεις για το μάθημα. Επίσης, η πλειοψηφία των μαθητών μέσα από τις δραστηριότητες μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν πρότερες γνώσεις, χτίζοντας γέφυρες ανάμεσα στις άγνωστες για αυτούς γλώσσες και συνειδητοποιώντας, έτσι, ότι οι γλώσσες δεν έχουν μόνο διαφορές αλλά και ομοιότητες. Αυτό, εξάλλου, επιβεβαιώνεται και από τις απαντήσεις των μαθητών στα φύλλα εργασίας, όπως αυτές παρουσιάστηκαν προηγουμένως στους πίνακες. η επίδοση των μαθητών κρίνεται παραπάνω από ικανοποιητική, πέρα από το αναμενόμενο θα λέγαμε, πράγμα που σημαίνει πως οι δραστηριότητες που προτάθηκαν συνθέτουν μια πλήρη διδακτική ενότητα, εφόσον οι μαθητές οδηγήθηκαν σταδιακά να αναπτύξουν γλωσσική συνείδηση σε άγνωστες ξένες γλώσσες, και επομένως κρίνονται επιτυχείς και αποτελεσματικές.

Αναφορικά με τη χρήση των ελεύθερων εργαλείων που προσφέρει το διαδίκτυο για την ένταξη της πολυγλωσσίας στο μάθημα της ξένης γλώσσας, τα αρκετά λάθη και οι σημαντικές αποκλίσεις που παρατηρήθηκαν κυρίως στην απόδοση των προτάσεων μας καθιστά επιφυλακτικούς, κυρίως ως προς την «τυφλή» εμπιστοσύνη για την εγκυρότητα του γλωσσικού υλικού που μπορούν να μας προσφέρουν.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι το διαδίκτυο προσφέρει άμεσα, δωρεάν και αποτελεσματικά πολυτροπικά γλωσσικά εργαλεία για την εισαγωγή της πολυγλωσσίας και την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε άγνωστες προς αυτούς γλώσσες. Στα πλαίσια της δικής μας πειραματικής εφαρμογής, το γλωσσικό υλικό που χρειαστήκαμε για την προσέγγιση της πολυγλωσσίας και την ανάπτυξη της πολυγλωσσικής ικανότητας, το

διαδίκτυο μας το προσέφερε: συγκεκριμένα, η δυνατότητα παραγωγής ηχητικών αρχείων σε διάφορες γλώσσες με αυθεντική προφορά, είναι πολύ σημαντικό διαθέσιμο εργαλείο, διαφορετικά θα έπρεπε να ηχογραφήσουμε φυσικούς ομιλητές, όπως επίσης την πρόσβαση σε λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες (π.χ. συγγρικά). Ωστόσο, θα ήταν αυθαίρετη γενίκευση να θεωρήσουμε πως η σταδιακή βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών συνεπάγεται και ανάπτυξη πολυγλωσσικής ικανότητας. Αυτό που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ήταν ότι η συγκεκριμένη πειραματική εφαρμογή θα ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθεί δίχως τη χρήση των ελεύθερων γλωσσικών εργαλείων και ιδιαίτερα του voki.com, και συνοδευτικών εικόνων, καθώς θα έπρεπε να απευθυνθούμε αποκλειστικά σε φυσικούς ομιλητές με ότι αυτό συνεπάγεται σε επίπεδο αμεσότητας και διάθεσης συνεισφοράς. Συνεπώς, το διαδίκτυο μπορεί να προσφέρει χρήσιμα εργαλεία για την αξιοποίηση της πολυγλωσσίας στο μάθημα της ξένης γλώσσας, ασφαλώς, με την προϋπόθεση ότι δεν αξιοποιούνται υπέρμετρα και άκριτα, αλλά σε λογικά πλαίσια, σύμφωνα με το εκάστοτε εκπαιδευτικό πλαίσιο και έπειτα από καλό παιδαγωγικό σχεδιασμό της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, αλλά και τη διασαύρωση του γλωσσικού περιεχομένου που τα εργαλεία αυτά μας προσφέρουν.

Αναφορές

- Candelier, M. (dir.) (2003). *L'éveil aux langues à l'école primaire - Evlang*. Bruxelles: De Boeck-Duculot.
- Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McCarthy, B. (2004). "Does online machine translation spell the end of take-home translation assignments?" In *CALL-EJ Online* 6(1). Available at www.clec.ritsumei.ac.jp/english/callejonline/9-1/mccarthy.html.
- Meihami, H., Hussein, F., (2014). "Bringing TTS software into the classroom: the effect of using text to speech software in teaching reading features", *The journal of teaching English with Technology (TEwT)*, 14 (1), 23-34.
- Nino, A. (2004). Recycling MT: A course on foreign language writing via MT post-editing. *7th Annual CLUK Research Colloquium* (pp.179-187). Birmingham.
- Niño, A. (2009). "Machine translation in foreign language learning: language learners' and tutors' perceptions of its advantages and disadvantages". *ReCALL*, 21, 241-258.
- Picardo, J., (2009). Using Blogs and Voki to increase motivation and oral participation amongst boys in Modern Foreign Languages. 200375143 - MA ICT and Education - EDUC5979 1.
- Ryder, R. J., & Graves, M. F. (1997). Using the Internet to enhance students' reading, writing, and information-gathering skills. *Journal of adolescent & adult literacy*, 4(4), 244-254.
- Shei, C-C, Pain, H., (2001). Learning a Foreign Language Through Machine Translation: Focusing on Sentence Stems and Collocations. AI-ED Workshop on CALL: Implementing Intelligent Language Tutoring Systems. May 19-23, 2001. San Antonio, US, <http://www.geocities.ws/ccshei/publication/MTandEFL.htm>
- Somers, H., F. Gaspari & A. Niño (2006). "Detecting Inappropriate Use of Free Online Machine Translation by Language Students - A Special Case of Plagiarism Detection". *Proceedings of the 11th Annual Conference of the European Association of Machine Translation, Oslo University (Norway)*, (pp. 41-48).
- Γιαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε. Νεοφώτιστος, Β., Βαλκάνος, Ε., (2010). Απόψεις Εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. *7ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση» Τμήμα Κοινωνικής & Εκπαιδευτικής, Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010*, (σ. 633 - 640).
- Πρόσκολλη Α., (2007). Η πολυγλωσσική-πολυπολιτισμική ικανότητα στη διδακτική πράξη, *Πρακτικά του Συνεδρίου Οι Ξένες Γλώσσες στη Δημόσια Υποχρεωτική Εκπαίδευση: Δεδομένα και Προοπτικές*, (σ. 16-31). Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.pischools.gr/download/news/pract_sinedr_xenes_glosses.pdf
- Τζιμογιάννης, Α., Κόμης, Β. (2004). Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους. Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α.

Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου & Χ. Κυνηγός (επιμ.), *Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου "Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση"* (σ. 165-176). Αθήνα.